

PEDAGOGICKÁ KOMUNIKACE – SEMINÁŘ 8

Reakce učitele na rušivé chování žáka

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ

1. Jaké chování žáka považujete za rušivé?

---

2. Pokuste se sestavit jakýsi „rejstřík“ reakcí učitelů na rušivé chování žáků. Můžete tyto reakce třídit na (z vašeho pohledu) vhodné, nevhodné apod.

OTÁZKY K TABULCE

3. Z jaké potřeby pramení rušivé chování žáka (viz první sloupec tabulky)?
4. Jaké emoce na straně učitele vzbuzuje rušivé chování žáka?
5. Co je pojičkem všech otázek ve třetím sloupci?
6. Pokuste se vysvětlit, v čem může spočívat úspěšnost strategie uvedená ve čtvrtém sloupci, v prvním řádku.
7. Jak lze stručně vyjádřit postoj charakterizovaný ve čtvrtém sloupci, v třetím řádku?
8. „Taktiku“ využitou ve čtvrtém sloupci, čtvrtém řádku zestručněte do jednoho slova, které postihne její podstatu.

Úkol na 9. seminář

Přečtěte si v čísle 1, ročníku 138 časopisu Komenský rozhovor nazvaný *S Václavem Mertinem o školní nekázní a nelogičnosti trestání* a článek z výzkumu *Jak na problémové chování žáků? Nechme se inspirovat Finskem!* Texty jsou dostupné z

http://katedry.ped.muni.cz/pedagogika/wp-content/uploads/sites/17/2014/10/komensky_01_138.pdf

Přehled: Reakce učitele na rušivé chování žáka

Cíl a chování žáka	Reakce učitele		
	<i>Vnímat vlastní pocit</i>	<i>Verifikovat cíl otázkou</i>	<i>Udělat</i>
CÍL 1: <i>Vynutit pozornost</i> Vytahuje se, šaškuje, ruší, nedá pokoj, otravuje apod. („Jenom když stojím v centru pozornosti, jsem důležitý a hodnotný“)	„Tento žák na sebe váže příliš mnoho mého času a odvádí mě od jiných důležitých úkolů! Kéž by mě už přestal obtěžovat...“	„Může být, že se mě na sebe snažíš upozornit?“ „Může být, že bys byl rád, kdybych se ti zvláště věnoval?“	Žákovi nevěnovat pozornost, když ji vynucuje (netrestat, nepomáhat, nevyčítat, nedomlouvat...). Neukázat žádné rozčilení. Věnovat se mu jen, když si to nevynucuje.
CÍL 2: <i>Mít moc nad druhými</i> Pře se, lže, neposlouchá, ignoruje pokyny, nepracuje apod. („Jenom když ostatní dělají to, co chci já, jsem důležitý a hodnotný“)	„Tento žák zpochybňuje mě i moji pozici. To nemohu připustit! Jen ať si nemyslí, že si může dělat co chce...“	„Chceš dokázat svoji sílu a vůli?“ „Jde ti o to ukázat, že ti nemohu zabránit udělat to, co chceš?“ Mám dojem, jako bys tady chtěl být šéfem...“	Nebojovat, ale také nepovolit. Z konfliktu vystoupit, dát žákovi možnost podílet se na rozhodování a vymezit mu oblast pro převzetí odpovědnosti. Nabídnout společné hledání dohody.
CÍL 3: <i>Odplata, potrestání, msta</i> Trestá své okolí za domnělé či reálné křivdy: trápí druhé, zraňuje je, krade, je rozzlobený apod. („Jenom když jim to vrátím, cítím se důležitý a hodnotný“)	„Tento žák mě uráží, napadá mě, snaží se mi uškodit. To si nemůže dovolit, za to ho musím potrestat! Je to sprosták a zaslouží si to...“	„Mám pocit, jako bys mi chtěl něco oplatit, nebo mě za něco potrestat.“ „Vypadá to, jako by ses mi pokoušel ublížit. Je tomu tak?“	Neukázat dotčenost či zraněnost. Vystupovat jako někdo, koho není možné tak snadno urazit či ponížit. Reagovat logickými následky a ne trestem. Jednat s žákem bez zloby, tzn. jako s každým jiným.
CÍL 4: <i>Vypadat nemohoucně</i> Nepodílí se na práci, netroufá si na nic, vyzařuje neschopnost atd. („Jenom když nic nezačnu dělat, nepozná nikdo, že se k ničemu nehodím“)	„Tento žák mě dohání k zoufalství a já už nevím, co mám dělat! Neumí nic, netroufá si nic, jak ho mám motivovat? Asi to vzdám...“	„Může být, že si myslíš, že jsi hloupý a že nechceš, aby to ostatní poznali?“ „Byl bys rád, kdyby od tebe nikdo nic nechtěl a neočekával?“	Pochválit i ty minimální náznaky pokusů něco udělat. Vyjádřit vůli k podpoře žáka i nadále („Já tě nevzdám! Věřím, že se můžeš spoustu věcí naučit a budu ti v tom pomáhat.“).

Zdroj: Ondráček, P. (2003). *Františku, přestaň už konečně zlobit, nebo...: informace a podněty pro pedagogickou práci s žáky, kteří se chovají při výuce rušivě*. Praha: ISV nakladatelství.